

УДК 347.78:528

Є. Г. Шабаневич-Ткаченко

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СФЕРІ КАРТОГРАФО-ГЕОДЕЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Й ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Поставлена проблема усвершенствования деятельности по защите прав интеллектуальной собственности в сфере картографо-геодезической деятельности. Обосновано предложение по созданию отраслевой саморегулируемой организации, которая законно может выполнять действия по защите прав авторов (творцов).

The problem of improvement of activity on intellectual property rights protection in the field of cartography and geodesy is considered. It is grounded the suggestion on creation of a branch self-regulating organization, which could carry out activities on protection of authors' (creators') rights.

Постановка проблеми. Останнім часом суб'єкти картографо-геодезичної діяльності проявляють особливий інтерес до питання захисту прав інтелектуальної власності. Цей інтерес пояснюється усвідомленням того, що в Україні належним чином не організований захист таких прав, який би передбачав залучення усього арсеналу засобів (організаційних, юридичних тощо) для захисту інтересів як держави (в особі Укргеодезкартографії, в окремих випадках – державних підприємств), так і приватних творців картографо-геодезичної продукції від інших (немайнових) порушень авторського права, забезпечення прав та інтересів праволодільців при створенні нових продуктів інтелектуальної власності, у т. ч. пов'язаних із здійсненням дистанційного зондування Землі, створенням відносно нового продукту – ортофотопланів. А саме тут є скриті можливості отримання додаткових доходів від відчуження чи передачі у користування (на підставі ліцензійних угод) прав інтелектуальної власності.

Щоб визначитись з питанням пошуку шляхів ефективного захисту прав інтелектуальної власності, розглянемо основні обставини, які породжують масові порушення прав інтелектуальної власності у картографічно-геодезичній галузі. Це однаковою мірою стосується як державного керівного органу, державних підприємств (установ, організацій), які входять у структуру Міністерства охорони навколишнього природного середовища України й оперативно підпорядковані Державній службі геодезії, картографії та кадастру (Укргеодезкартографії), так і незалежних (недержавних) ліцензіатів відповідної діяльності, які на правових підставах використовують первинні об'єкти інтелектуальної власності та створюють їх похідні (всі разом далі – суб'єкти картографо-геодезичної діяльності).

Почнемо з Укргеодезкартографії. По-перше, її як держателю виключних (майнових, а в окремих випадках і авторських) прав стосовно основної частини картографічних творів, що були створені за радянський період і в роки незалежності за рахунок державних коштів, постійно наноситься майнова та моральна шкода, викликана непрофе-

сійним використанням базових творів для створення похідних продуктів, що не відповідають чинним стандартам картографо-геодезичного виробництва. Відсутність посилань на авторів, інших праволодільців творів, викривлення їх суті, в т. ч. і допущення грубих помилок – лише окремі з правопорушень. А всі порушення загалом – це наслідок відсутності системи авторського контролю за використанням картографічних творів.

По-друге, маємо непоодинокі випадки, коли на ринку нашої країни та й за кордоном з'являється похідна продукція, виготовлена на основі творів (баз даних), права на які за чинним українським законодавством належать Укргеодезкартографії, але ліцензій у виготівників таких продуктів немає.

По-третє, відсутній дійовий механізм, який би забезпечив автору (творцю) вирішення спірних питань стосовно використання його продукту (насамперед отримання коштів (роялті) за раніше створені та передані третім особам твори) у позасудовому порядку, що, як підтверджує зарубіжний досвід, дає позитивний результат, іноді навіть кращий, ніж багаторічні судові тяжби.

Завдання даного дослідження – розкрити базові принципи авторського права, на які звернули увагу у своїй статті [1] Р. І. Сосса та О. І. Любарець, а саме:

- принцип узгодженості особистих інтересів авторів творів з інтересами суспільства, відповідно до якого суспільство має законодавчо гарантувати і відповідно задовольняти інтереси автора у належній винагороді за його роботу, а автор у свою чергу зобов'язується не використовувати свої твори на шкоду іншим особам та суспільству в цілому;

- принцип моральної заінтересованості автора, який полягає у визнанні суспільством його творчості, нагородження його державними відзнаками та присвоєння йому почесних звань.

Проблема авторського права в картографії слабо досліджена теоретично. Можна назвати хіба що статті "Правова охорона картографічних творів в Україні: аналіз законодавства" [2] та "Про авторське право в картографії" [3].

У цій статті автор поставив собі за мету на основі системного підходу здійснити експрес-аналіз ситуації та внести конкретні пропозиції щодо

© Є. Г. Шабаневич-Ткаченко, 2010

створення в державі відповідної структури, яка б могла поєднувати можливості держави і регулятивні можливості професійної спільноти картографів та геодезистів у справі захисту прав їх інтелектуальної праці.

Найпоширеніші випадки порушень права інтелектуальної власності в галузі. Набуття авторського права на наукову продукцію виникає вже з моменту створення такої продукції, а не її державної реєстрації. Але відсутність реєстрації спричинює такі негативні моменти, коли, скажімо, на стадії передачі продукту інтелектуальної власності – результатів науково-дослідних робіт (науково-технічної продукції) – від розробника замовнику спеціальних ліцензійних документів не оформлюється, в жодних документах посилання на права розробників (щодо захисту їх інтелектуальної власності) з боку установ (підприємств), що отримують ці об'єкти права на авторство, як правило, не вказується, а отже, у подальшому обігу інформація про наявність такого права зникає (ігнорується). Це призводить до того, що розробник інтелектуального продукту потім повністю відсторонюється як від вирішення питань, пов'язаних з наступним використанням цього продукту (надання дозволу на його використання), так і від отримання доходу за таке використання.

До речі, сьогодні в Україні немає нормативно-правового акту центральної виконавчої влади, який би спеціально призначався для врегулювання відносин щодо інтелектуальної власності у сфері геодезії та картографії (на кшталт акту, що існує в РФ – постанова її уряду "Про порядок розпорядження виключним правом Російської Федерації на результати інтелектуальної діяльності в галузі геодезії та картографії" [4]).

Хоча фахівці Науково-дослідного інституту геодезії і картографії (НДІГК) в ініціативному порядку й розробили обмінний формат IN4, який наразі застосовується фактично всюди як національний стандарт при створенні державного земельного кадастру, проте ні інститут, ні колектив творців через відсутність системного закону з охорони авторських прав жодного разу не отримували належні у такому випадку доходи (роялті) за свій продукт. І тут порушуються не тільки виключні (майнові) права, а й невиключні права, тобто невідчужуване право на ім'я автора. Виконавці робіт навіть ніде не посилаються на НДІГК і колектив творців. Отже, **фактично в Україні не діє система захисту прав творців у картографо-геодезичному виробництві, принаймні, коли йдеться про державні підприємства.**

А ціну питання можна легко розрахувати як відсоток від сум, що виділяються відповідно до Угоди про позику від 17 жовтня 2003 р. між Україною і Міжнародним банком реконструкції та розвитку (зі змінами від квітня 2009 р.) [5] та з урахуванням частини 2 статті 34 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" [6], якою передбачено, що держава забезпечує бюджетне

фінансування наукової та науково-технічної діяльності (крім видатків на оборону) у розмірі не менше 1,7 % валового внутрішнього продукту України.

Зауважимо, що питання використання створених об'єктів (продуктів) інтелектуальної власності без дозволу їх творців та інших правоволодільців виключних прав у картографічно-геодезичній галузі гостро стоїть не тільки стосовно авторських прав державних підприємств, але й щодо приватних підприємств і фірм.

Наприклад, з такою ж проблемою зіткнувся один із найпотужніших на українському ринку постачальників ортофотопланів – ЗАТ "ЕСОММ Со" (м. Київ), яке є також офіційним дистриб'ютором всесвітньо відомих компаній. 13 липня 2007 р. між ним як виконавцем і переможцем тендеру із закупівлі в постачальника, та Кіровоградським обласним головним управлінням земельних ресурсів було укладено договір на виконання робіт з оновлення планово-картографічного матеріалу з використанням ортофотопланів космічних знімків на Кіровоградську область. Аналогічний договір був і з обласним аграрним управлінням.

ЗАТ "ЕСОММ Со" залучило до виконання робіт субвиконавця – Науково-дослідний інститут геодезії і картографії як провідну наукову організацію саме з питань використання і трансформації космічних знімків. НДІГК виконав роботи з підготовки цифрових ортофотопланів. Усього було поставлено космічних даних із супутника QuickBird на 1 151 км² та 5 951 км², що покрити 87 % площі області. Якість робіт забезпечили фірми EuroImage (Італія) та DigitalGlobe (США).

Ексклюзивність виготовлених матеріалів підтверджувалась додатковою ліцензійною угодою про порядок використання продукту інтелектуальної власності його споживачами (органами державної влади та місцевого самоврядування), яку було укладено між ЗАТ "ЕСОММ Со" та обома обласними управліннями.

Передбачалось також, що матеріали будуть надані для використання й іншим обласним суб'єктам (органи містобудування та архітектури, управління водними ресурсами, лісового господарства тощо) без отримання на це дозволу від правоволодільця космофотознімків (ЗАТ "ЕСОММ Со") та розробників похідного продукту – ортофотопланів (НДІГК).

Тож наяву порушення прав виконавців на інтелектуальну власність.

Існують і суттєві міжнародні ризики, якщо Україна не вживатиме заходів із захисту прав інтелектуальної власності. Відсутність чітких дій у цьому напрямі може мати дуже негативні наслідки. Потрібно вивчати і виконувати міжнародно-правові акти, які постійно з'являються після зустрічей на міждержавних рівнях. Наприклад, за ініціативою Російської Федерації на двадцятому пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї країн-учасниць СНД (2002 р.) було прийнято Модельний закон про реалізацію прав держави на об'єкти інтелектуальної власності у сфері науки і

технологій [9], яким передбачено деякі положення (норми), що, на наш погляд, можуть бути використані не в національних інтересах України.

Так, частина 4 статті 3 цього закону передбачає, що інвестовані кошти бюджету держави, бюджету союзної республіки, що була в складі СРСР, і тієї частини бюджету СРСР, яка становила союзний бюджет, у науково-дослідні, дослідно-конструкторські й технологічні розробки можуть бути підставою для укладення угод про повернення інвестицій. Такі угоди укладаються між державою в особі уповноваженого урядом державного органу виконавчої влади та організаціями, які використовують отримані результати інтелектуальної власності і які не придбали раніше майнових прав на таке використання.

Зрозуміло, що ця норма є можливим підґрунтям для пред'явлення у майбутньому багатьом українським підприємствам позовів з боку російських органів, оскільки система бюджетного фінансування в СРСР була дискримінаційною відносно національних республік. Тож прийняття такого Модельного закону – тривожний дзвінок, який зобов'язує нас приділити більше уваги цьому питанню.

Вважаємо, що потребує глибших досліджень питання, як положення вищезазначеного закону співвідносяться з так званим "нульовим" варіантом розподілу активів та пасивів колишнього Радянського Союзу між суверенними державами, що поновили своє існування (або виникли) на його теренах.

Сутність права інтелектуальної власності. Система захисту прав правоволодільців об'єктів інтелектуальної власності. Види юридичної відповідальності за їх порушення. Щоб визначитись з підходами до створення дійової системи захисту прав розробників картографо-геодезичної продукції (що, до речі, регулюється не тільки нормами авторського права, а й права промислової власності), треба насамперед з'ясувати сутність поняття "право інтелектуальної власності", оскільки чинне українське законодавство однозначно стало на захист прав людини-творця. Тому інвентаризація прав інтелектуальної власності повинна охоплювати як права держави, де її представником є Укргеодезкартографія, так і конкретної юридичної особи.

Як правило, всі визнають, що сутність інтелектуальної власності як юридичної категорії полягає у праві на результати творчої діяльності.

Важливим аспектом наукового і практичного розподілу складових інтелектуальної власності є те, що вони мають різне правове регулювання. Але іноді в нормативних актах такого поділу не робиться.

Творчі надбання у сфері топографо-геодезичної та картографічної діяльності повинні мати захист і регулюватись як у сфері авторського права (художньо-літературна, наукова творчість), так і в сфері промислової власності.

На практиці нерідко виникає питання, яким саме законодавством треба керуватись при вирішенні проблеми захисту права інтелектуальної влас-

ності. Зараз це питання врегульовують різні галузі права, а що робити практикам?

В абзаці 3 пункту 5 Положення про Інспекцію державного геодезичного нагляду Головного управління геодезії, картографії та кадастру України (яке чинне і сьогодні) вжито термін "інтелектуальна власність" і ще кілька термінів, які є родовими по відношенню до нього: "бази даних", "авторські права", і словосполучення "у процесі створення топографо-геодезичної і картографічної продукції" та вираз "у графічній, електронній та цифровій формі" (стосовно вигляду, в якому створюються зазначені продукти).

З огляду на вищезазначене, саме за такими ознаками має здійснюватись захист прав інтелектуальної власності (авторських прав) у картографо-геодезичній діяльності.

У рекомендаціях парламентських слухань "Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування", схвалених Постановою Верховної Ради України від 27 червня 2007 р. № 1243-V, вказується: "Важливе значення забезпечення правової охорони інтелектуальної власності для розвитку України зумовлено винятковою роллю інтелектуального капіталу в становленні світової економіки XXI століття, яка базується на знаннях. Це передусім визначено обраною Україною стратегією інноваційного розвитку економіки, що має спиратись насамперед на вітчизняний інтелектуальний капітал".

В Україні захист права інтелектуальної власності ґрунтується насамперед на нормах Конституції. Так, частина 1 статті 41 Конституції гласить, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.

Основним законодавчим актом, який визначає підстави для виникнення права інтелектуальної власності, є ст. 422 Цивільного кодексу України. У ній записано, що таке право виникає (набувається) з підстав, встановлених цим Кодексом, іншим законом чи договором. За порушення прав інтелектуальної власності третіх осіб винні несуть цивільну, господарську, адміністративну та кримінальну відповідальність.

Треба враховувати, що треті особи (юридичні та/або фізичні особи, що здійснюють підприємницьку (господарську) діяльність у будь-який спосіб – офіційно чи ні), які де-факто використовують (розповсюджують тощо) картографічні твори (об'єкти інтелектуальної власності) без оформлення відповідного дозволу (ліцензійного договору) від Укргеодезкартографії та інших підприємств-правоволодільців, фактично вчиняють адміністративні правопорушення, відповідальність за які передбачена ст. 51-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) – стосовно картографічних творів і ст. 164-9 КУпАП – стосовно комп'ютерних програм та/або баз даних.

Саме такому способу захисту віддав перевагу Верховний Суд України, який 01.01.2006 р. прийняв

акт під назвою "Узагальнення застосування судами законодавства у справах про адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності" (статті 51-2, 164-9 КУпАП).

Крім того, в окремих випадках настає й кримінальна відповідальність. Так, Кримінальний кодекс України (2001 р.) захисту права інтелектуальної власності присвятив аж три статті (176, 177 і 229):

- стаття 176 вказує на кримінальну відповідальність за порушення стосовно об'єктів, які відносяться до літературно-художньої творчості (твори науки, літератури й мистецтва, комп'ютерні програми і бази даних);

- стаття 177 передбачає кримінально-правовий захист об'єктів права промислової власності, а саме такі його види, як винахід, корисна модель, промисловий зразок, топографія інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторська пропозиція;

- стаття 229 також надає захист об'єктам промислової власності, а саме знаку для товарів і послуг, фірмовому найменуванню, кваліфікованому зазначенню походження товару.

Кримінально-правовий захист та захист, що здійснюється шляхом притягнення до відповідальності за адміністративні правопорушення, не є основними засобами захисту прав інтелектуальної власності. Зацікавленим особам можна порадити вдатися і до цивільно-правового та господарсько-правового способу захисту, особливо з огляду на ту обставину, що, наприклад, у цивільному процесі (тобто розгляді справи в загальному суді) виключно по справах, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності, дозволяється подавати до суду відповідний позов (позовну заяву).

Так, відповідно до частини 4 статті 151 Цивільного процесуального кодексу України, за заявою заінтересованої особи суд зобов'язаний прийняти позов для запобігання порушенню права інтелектуальної власності. До заяви про забезпечення позову додаються документи та інші докази, які підтверджують, що саме ця особа є суб'єктом відповідного права інтелектуальної власності й що її права можуть бути порушені у разі невжиття судом заходів забезпечення позову.

У ході попередньої роботи, яку проводить Українська геодезкартографія та НДІГК з підготовки проекту Закону України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних", що має бути повністю інтегрований у законодавство Європейського Союзу, виникли питання про необхідність змін та доповнення чинного українського законодавства у сферах, які будуть регулюватись цим законом, а також у сферах, які значною мірою пов'язані з цією діяльністю. Це насамперед стосується питань інтелектуальної власності щодо діяльності зі створення та використання геопросторових даних, визначення правоволодільця стосовно цих продуктів праці.

Наприклад, відповідно до п. 9 Директиви Європейського парламенту та Ради Європи № 2007/2/WE від 14 березня 2007 р., за якою формується інфраструктура геопросторової інформації в Європейсь-

кому Союзі (INSPIRE), вона не повинна впливати на існування або правовий статус інтелектуальної власності громадських органів.

Це зобов'язує нас з'ясувати питання, чи проведено повну інвентаризацію об'єктів права інтелектуальної власності, що належать державі, чи всі ці об'єкти внесені до державних реєстрів об'єктів інтелектуальної власності, як ці об'єкти використовуються та яким чином здійснюється захист прав стосовно похідних від них продуктів.

Означимо проблемні питання захисту прав інтелектуальної власності у картографо-геодезичному виробництві, які належить вирішити.

Питання методологічного характеру:

1) визначення поняття "картографічний твір" (у т. ч. в електронній та цифровій формі) як об'єкта авторських прав;

2) визначення суб'єктів правових відносин, які створюють і використовують картографічні твори (у т. ч. в електронній та цифровій формі) та бази картографічних даних, що є об'єктами авторського права;

3) законодавче визначення випадків, при яких дозволяється використання картографічних творів без згоди авторів;

4) законодавче визначення випадків, коли дозволяється використання картографічних творів тільки за згоди власника виключних прав. Важливо чітко описати процедури (порядок) передачі прав на використання, основні умови використання, способи та форми використання, на які потрібно отримати дозвіл правоволодільця та укласти з ним правочин (договір) про передачу виключних прав;

5) уніфікація вимог (стандарт) стосовно укладання договорів на передачу виключних прав;

6) стандартизація інших термінів (понять), що стосуються діяльності з обороту виключних прав у сфері картографо-геодезичної діяльності.

Організаційні питання:

1) визначення порядку розпоряджання виключними правами на використання картографічних творів (у т. ч. в електронній та цифровій формі) та баз картографічних даних; охорона, дотримання і зміст цього права, у т. ч. на об'єкти, створені за рахунок бюджетного фінансування;

2) вироблення способів сповіщення про виключні права на картографічні твори;

3) запобігання несанкціонованому використанню об'єктів права інтелектуальної власності;

4) визначення порядку захисту порушених прав правоволодільця інтелектуальної власності й процедур, передбачених чинним законодавством, які забезпечують дійове поновлення прав у випадку їх порушення;

5) відпрацювання системи (механізму) захисту прав інтелектуальної власності у сфері картографо-геодезичної діяльності, яка б відповідала потребам сьогодення;

6) контроль за дотриманням фізичними і юридичними особами законодавчих, інших нормативно-правових актів з питань захисту інтелектуальної власності й авторських прав у процесі створення

топографо-геодезичної та картографічної продукції у графічній, електронній та цифровій формах;

7) у структурі Інспекції державного геодезичного нагляду Укргеодезкартографії передбачити посаду фахівця(ів) з питань інтелектуальної власності, який би системно і ретельно відслідковував факти випуску контрафактної продукції.

Шляхи вирішення піднятих проблем. У НДІГК проведено експрес-дослідження стану врегулювання відносин інтелектуальної власності в галузі. Ми прийшли до висновку, що належна організація роботи з контролю за використанням картографічних творів неодмінно змусить суб'єктів картографо-геодезичного виробництва поміркувати над такими поняттями як "роялті", "паушальні виплати", які за своєю суттю є фінансовими доходами авторів.

Аналогічна робота ведеться в колективах потужних виробників картографічної продукції (наприклад, у ДНВП "Картографія"). Але, на жаль, їх зусилля в цій діяльності розрізнені й не координуються. Тому і виникло запитання: **який алгоритм рішень та заходів потрібно застосувати для організації ефективної системи захисту прав інтелектуальної власності в картографо-геодезичному виробництві?**

Відповідь на нього можна одержати лише після створення в картографо-геодезичній галузі **органу з колективного управління авторськими правами**. Це може бути орган (юридична особа), діяльність якого передбачена розділом IV ("Управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав") Закону України "Про авторське право і суміжні права" [8].

Створення такого органу не пов'язане з залученням бюджетних коштів. Орган не повинен бути комерційною установою та не мати на меті отримання прибутків. З практичної точки зору офіційне створення такої організаційної одиниці дасть можливість здійснювати дуже важливі дії, наприклад, офіційно вимагати від осіб, які використовують об'єкти авторського права і суміжних прав, надавати документи, що містять точні відомості про використання цих об'єктів (такі відомості потрібні для збирання і розподілу винагороди).

З огляду на вищенаведене, саме так має здійснюватись захист прав інтелектуальної власності (авторських прав) у картографо-геодезичній діяльності в практичному сенсі, зокрема і результатів науково-дослідних та проектних (міжвідомчих) топографо-геодезичних робіт для ведення державного земельного кадастру України.

Література

1. *Cossa, P.I.* Картографічні твори у контексті формування інституту авторського права [Текст] / P.I. Cossa, O.I. Любарець // Історія української географії. Ч. I; зб. матер. Третьої Міжнар. наук. конф., присвяч. 130-літньому ювілею акад. Степана Рудницького. – Тернопіль, 2007. – С. 186-190.

2. *Cossa, P.I.* Правова охорона картографічних творів в Україні: аналіз законодавства [Текст] / P.I. Cossa, O.I. Любарець // Національне картографування: стан, проблеми та перспективи розвитку; зб. наук. пр. – Вип. 3. – К., 2008. – С. 67-74.

3. *Дьогтяр, А.М.* Про авторське право в картографії [Текст] / А.М. Дьогтяр // Інформ.-техн. зб. – К.: ТУ ГШ ВС України, 1996. – № 1. – С. 23-28.

4. *Постановление* Правительства Российской Федерации от 02.12.2004 г. № 726 "О порядке распоряжения исключительным правом Российской Федерации на результаты интеллектуальной деятельности в области геодезии и картографии" // Собрание законодательства Российской Федерации. – 2004 г. – № 49. – Ст. 4917.

5. *Закон* України "Про ратифікацію Угоди про позику (Проект "Видача державних актів на право власності на землю у сільській місцевості та розвиток системи кадастру") між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 15 червня 2004 року № 1776-IV (з наступними змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 37. – Ст. 456.

6. *Закон* України "Про наукову і науково-технічну діяльність" від 13 грудня 1991 року № 1977-XII (із наступними змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – Ст. 165.

7. *Положення* про Інспекцію державного геодезичного нагляду Головного управління геодезії, картографії та кадастру України [Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 1999 р. № 1592] // Офіційний вісник України від 17.09.1999. – 1999. – № 35. – С. 45 (код акту 10256/1999).

8. *Закон* України "Про авторське право і суміжні права" від 23.12.1993 № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України від 29.03.1994. – № 13. – Ст. 64.

Інтернет-джерело

9. *Модельный закон* о реализации прав государства на объекты интеллектуальной собственности в сфере науки и технологий (Пост. двадц. пленарн. засед. Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ № 20-13 от 7 декаб. 2002 г. – <http://www.rada.gov.ua>

Надійшла 05.08.10